

פרשת שלח לך

וַיִּשְׁכְּמוּ בְּבֹקֶר וַיַּעֲלוּ אֶל רֹאשׁ הַהָר לְאמֹר, הֲנִנוּ וְעָלִינוּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר ה'. - דעת תורה מהי (יד, מ)

אתה משמח את אלוקים?

&& וַיִּשְׁכְּמוּ בְּבֹקֶר וַיַּעֲלוּ אֶל רֹאשׁ הַהָר לְאמֹר, הֲנִנוּ וְעָלִינוּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר ה'... וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְמַה זֶה אַתֶּם עֹבְרִים אֶת פִּי ה', וְהוּא לֹא תִצְלַח: אֶל תַּעֲלוּ כִּי אֵין ה' בְּקִרְבְּכֶם, וְלֹא תִנְגְּפוּ לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם: כִּי הָעַמְלֵקִי וְהַכְּנַעֲנִי שָׁם לִפְנֵיכֶם וַיִּנְפְּלֶתֶם בְּחֶרֶב... וַיַּעֲפִלוּ לַעֲלוֹת אֶל רֹאשׁ הַהָר... וַיִּרְדַּ הָעַמְלֵקִי וְהַכְּנַעֲנִי הַיֵּשֵׁב בְּהָר הַהוּא, וַיִּכּוּם וַיִּכְתּוּם עַד הַחֲרָמָה: (במדבר י"ד מ' - מ"ה).

&& בפרשת השבוע אנו נחשפים לנקודה מאוד רגישה ועדינה - מה שנקרא היום "דעת תורה", ובפסוקים הנ"ל אנחנו רואים מה קורה לאדם שנופל בנקודה הזו, גם אם כוונותיו צרופות ונפלאות. היכן אנו רואים זאת?

&& בפרשת השבוע משה רבנו שולח מרגלים לרגל אחר ארץ ישראל, המרגלים מפליגים לדרכם ובודקים את טיב הארץ ועוצמת אנשיה, וכעבור 40 יום הם חוזרים ממסעם ומוציאים את דיבתם הרעה על הארץ.

&& העם שומע את הממצאים הכואבים והנתונים הקשים ומאמין למרגלים ובוכה על מר גורלו, יהושע וְכָלֵב מנסים לעשות סדר בבלגן ולהבהיר לכולם שהמרגלים מרמים אותם ובעצם הארץ טובה מאוד, אך העם ממאן לשמוע ליהושע וְכָלֵב - ואף מנסה לרגום אותם באבנים.

&& בורא עולם מחליט שהסאה הוגדשה ויש להעניש את החוטאים, וכך היה. המרגלים מתו בייסורים קשים ועינויים מרים כמבואר בחז"ל באריכות, ואף בני ישראל נענשו על שהאמינו למרגלים וקיבלו לשון הרע על ארץ ישראל והם איבדו את הזכות לעלות לארץ, ואלוקים החליט שהארץ תינתן רק לבניהם.

&& בני ישראל שומעים על העונש הגדול ואוחז אותם צער נורא וחרטה עמוקה, ולפתע קמה מתוכם קבוצת "מעפילים" ומודיעה שהיא רוצה לעלות לארץ. משה רבינו מודיע לאותם מעפילים שרצונם הנפלא הגיע באיחור ועליהם לשאת את עונשם ולמות במדבר - ולא כדאי להם להמרות את צו הבורא ולנסות לעלות לארץ, פן יפלו בחרב יושבי המקום. אך אותם אנשים התעלמו מדברי משה ופתחו במסע עלייה לארץ, וסופם שנפלו בחרב העמלקים.

&& עד כאן ההיסטוריה הכואבת, וכל מי שמעמיק בה לומד ממנה שתי נקודות מהותיות ויסודיות בסוגייה שנקראת "דעת תורה", ואלו הן:

&& נקודה ראשונה:

&& בתחילה המעפילים מיאנו לעלות לארץ - למרות שבורא עולם הודיע שהארץ טובה מאוד. מצד שני אנו רואים שלאחר שמשה הודיע לעם שהוא איבד את הזכות לעלות לארץ - קמה קבוצת מעפילים המחליטה להתאבד למען ארץ ישראל, ולא מעניין אותה שמה מודיע להם שה' לא בקירבם - ומובטח להם שימותו.

&& והשאלה נשאלת: יהודים מתוקים, מעפילים חמודים, כיצד פתאום נוצר המהפך הזה בלבכם? ועוד יותר לא מובן, מדוע באופן שיטתי אתם מתנהגים ההפך מרצון ה'?

&& התשובה על כך מאוד כואבת, וחובתו של כל יהודי להפנים אותה:

&& יצר הרע מסית את האדם כל הזמן לפעול ההפך מדעת תורה! כשיש מצוה לעלות לארץ - היצר מסית את האדם שלא יעלה. כשיש איסור לעלות - היצר מתהפך 180 מעלות ומסית את האדם שיעלה - ואפילו במחיר "מסירות נפש".

&& את המציאות העגומה הזו אנו רואים גם בפרשה הבאה אצל קורח ועדתו, שלא הסכימו להתכופף להנהגתו של משה רבנו [שמינה את אליצפן לנשיא], ומחמת זאת הם יצאו נגדו חוצץ והתדרדרו ביראת

פרשת שלח לך

שמים עד כדי כך שהגיעו לשפל שאין כמוהו ועשו & צחוק וליצנות ממשה והתורה, מהציצית והמזוזה, ממתנות כהונה והכהן הגדול (כמופיע שם במדרשי חז"ל באריכות ואכמ"ל), וכמו המעפילים - גם הם הסכימו למסור נפש ולקחת %97.48 סיכוי של מוות בטוח (שהרי מתוך 250 בעלי המחנות מקטירי הקטורת + קורח ואהרון, משה הודיע להם שכו...ל...ל... הולכים למות - ורק אותו אחד שה' יבחר בו ישאר חי, וזה לא הפריע להם), וכל זה במסווה של מלחמת קודש למען כבודם של כלל ישראל [כי כל העדה יָלָם קְדָשִׁים... וּמִדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קַהֲל ה'].

&& לא יאומן עד כמה יצר הרע מסית את האדם להתנגח בתורה וחכמיה ולמרוד "בדעת התורה" של הרב והמנהיג. עד כדי כך שהיצר יכול לעשות לאדם "מהפכה" בראש ולהפוך את מוחו ברגע אחד, ופעם להציג לו את הארץ כדבר רע ולמרוד בה' - ובשנייה הבאה היצר יכול להציג לאדם את אותה ארץ כמתנה עצומה שצריך להילחם עליה ולמות למענה... יצר הרע גם מסוגל לעוור את האדם ולגרום לו להתלוצץ מהתורה ומצוותיה - ואף לקחת %97.48 סיכון של מוות, העיקר למרוד בגדול הדור ובדעת התורה שלו.

&& ומדוע אנו מעלים את הנקודה הזו לבמה ועושים ממנה נזיד רציני? מה זה קשור אלינו? הרי אנו לומדים תורה, קמים לנץ, נותנים צדקות ומחלקים ברכות... אנחנו ליגה אחרת... יש לנו איכות רוחנית וגזע רוחני יצוק...

&& וכי אנו צריכים חיזוק בנקודה של "כניעה מושלמת לדעת תורה"? && יהודי יקר, אח מתוק, רצוננו להזכירך שהמרגלים היו בעלי דרגה ועוצמה נשגבה והתורה הכריזה עליהם "יָלָם אֲנָשִׁים כְּאִשֵּׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל הִמָּה". פירוש: מדובר באנשים שהיו "שרי אלפים" בעם ישראל (במדבר חזקוני י"ג ג') שמשה בחר אותם בעבר בתור "שופטים" (שמות י"ח כ"א - כ"ב), אנשים שנאמר עליהם "חכמים ונבונים וידועים" (חזקוני שמות י"ח כ"ה) שהיו תלמידי חכמים ויראי אלוקים בקיאים וחרוצים היודעים לברר וללבן אמיתות דבר ולהביאו אל תכלית (ספורנו שם), נוסף רק שלא מדובר בסתם אנשים שהעם אחז שהם יראי אלוקים, אלא משה רבינו ראה ברוח הקודש שיש עליהם חותמת של יראי אלוקים (ספורנו שם)! אותו דבר קורח ועדתו. מדובר בענקי עולם שנאמר עליהם "גִּשְׂיָאֵי עֲדָה קְרָאֵי מוֹעֵד אֲנָשִׁי נֶשֶׁם" (במדבר ט"ז ב'), פירוש: מיוחדים שבעדה, תלמידי חכמים, קדושים שיש להם שם בכל העולם (תורה תמימה במדבר שם).

&& והתורה מגלה לנו שלמרות עוצמת המרגלים וקורח ועדתו - האנשים הללו נכשלו בנקודה של "כניעה מוחלטת לדעת תורה", עד כדי איבוד הדעת והדת ומעידה ומרידה במשה ובבורא עולם.

&& ומזה עלינו להבין עד כמה הנקודה הזו טעונה חיזוק כל הזמן, גם אם יש לאדם חליפה ארוכה וכיפה עמוקה וזקן ענק ושפם חזק ועניבה מכובדת וכרס לתפארת, והקדושה וההוד נוטפים ממנו מכל נימה וכל פינה, ואפילו אם הוא בנם של קדושים ונשמתו נחצבה מהעולמות הכי עליונים ורמים.

&& ובנקודה הזו נפלו גיבורים ונספו מאיתנו חללים רבים אשר היו בטוחים בעצמם וביראתם, ושכחו שבעצם כבר התנא הכריז את המשפט המפורסם "אל תאמין בעצמך עד יום מותך" (אבות ב' ד'), וזה נאמר על כו...ל...ם - ורבי יוחנן כהן גדול יוכיח.

&& [נ.ב. אנו רואים כאן עד כמה התורה לא מכסה על אף אחד - ולא נושאת פנים אפילו לחכמיה, ומי שמועד ביראתו - התורה לא עושה לו פרוטקציה ולא מטייחת את התקלה, מפני שתורתנו היקרה היא תורת אמת!!! איפה יש עוד תורה כזאת...???

&& באו נעמיק יותר. הגמרא מספרת לנו שלרבי מאיר היה תלמיד שיכל להתיר כל טומאה על ידי ארבעים ושמונה טעמים, ובעיר יבנה היה לרבי מאיר תלמיד חריף שמרוב חריפותו יכל לטהר את השרץ במאה וחמשים נימוקים תורניים (עירובין י"ג ע"ב, ועיין שם בתוס' ד"ה שיודע לטהר, מה נפק"מ בכך).

&& ושואלים חכמי המוסר, לשם מה מיידעת אותנו הגמרא את האינפורמציה הזו? מה זה אמור לעניין אותנו? שלרבי מאיר יש תלמידים כל כך פלפלנים ומוכשרים בצורת חשיבתם? ועונים חכמינו, כך: && רוצה הגמרא שנדע שבאופן עקרוני ניתן להסתכל על כל דבר בשתי אופנים, ומי שיתעקש להתיר את השרץ - יצליח לבנות אפילו 150 ראיות לדבריו! אלא שהחכמה לאחוז בַאמת ולברר מה רצון ה' בַאמת, האם רצונו שנתיר את הדבר - או שנאסור אותו.

פרשת שלח לך

&& לכן הביאה הגמרא את הסיפורים על תלמידי רבי מאיר. להראות לנו שלמרות פלפלותם המופלגת וכוחם העצום להתיר כל דבר, הם חיזרו תמיד אחר רצון ה' האמיתי - והיו בקבוצה של "תלמידי רבי מאיר", ולא בקבוצה של "נבל ברשות התורה".

&& את הנקודה הזו אנו רואים בבירור אצל המעפילים הנ"ל שבתחילה הם ראו את ארץ ישראל כעונש נורא - ולאחר מכן הם הסתכלו על אותה ארץ כעל מתנה נפלאה. אכן, לכל מטבע יש שתי צדדים (ליתר דיוק "שלושה צדדים", למעלה, למטה, והחלק שמסביב), והחכמה היא להביט על הצד הנכון, הצד שאלוקים מבקש שנראה, וזה בעצם נקרא "דעת תורה".

&& אלא שיש דעת תורה נכונה (כמו של משה רבנו), ויש דעת תורה מסולפת (כמו של המרגלים וקורח ועדתו), וצריך להיזהר לא לבלבל ביניהם, וזה גם מעוגן בתורת הגימטריה כדלהלן:

דעת תורה טהורה וצרופה גימטריה &1698(עם הכולל)
לבדוק בכל רגע מה רצון הבורא ממנו כעת גימטריה 1698

&

דעת תורה עקומה ומסולפת גימטריה &1929(עם הכולל)
להיסחף אחרי כולם בלי לבדוק מהו רצון הבורא ממנו כעת גימטריה 1929

&& נקודה שנייה:

&& בפרשה אנו רואים שמה שהמעפילים לא שמעו לדעת התורה של משה - והם התעקשו לעלות לארץ, זה נבע מתוך רצון קדוש ורגש חרטה על התנהגותם הקודמת המבישה, שקיבלו לשון הרע על ארץ ישראל. אך למרות שהמניעה של המעפילים היה "כאילו" קדוש, הם נענשו על כך. מדוע? מפני שאדם שלא שומע לגדול הדור, למנהיג הרוחני, לדעת תורה, אפילו שיש לו סברות נפלאות ושיקולים מקודשים, חטאו גדול מנשוא. משום "שדעת תורה" זו מסגרת שלעולם אין לפרוץ, תהיה הסיבה אשר תהיה, והדין המפורסם של "זקן ממרא" יוכיח - שאין לסטות מדברי מנהיגי העדה, אפילו אם נראה לנו שהאמת אחרת מהם.

&& ברשות הקוראים החביבים נרחיב מעט את הנושא הזה, מחמת שמדובר בנקודה שהיא הלב של היהדות ועמוד מרכזי בתורה [כפי שמכנה זאת ספר 'החינוך' שנצטט לקמן], ולמרבה הצער העלבון והקלון - נושא זה נפרץ בדורנו, ואת המחיר אנו משלמים בכל התחומים. בנוער הנושר, בשלום בית המקרטע, בהשקפה המעורפלת, באהבת ה' הרעועה, בחוסר חיבור אמיתי לה' ותורתו, והרשימה עוד ארוכה ועמוקה. אך למה לדבר בחידות אם אפשר לפרוס את הדברים לפרוסות ולעכל אותם כהוגן לורידים ולעצמות? ובכן, בואו נצא לדרך, ונפתח את המקורות בנושא:

1) && וזה לשון ספר החינוך (במצוה תצה): ובכלל המצוה גם כן לשמוע ולעשות **בכל זמן זמן** כמצות השופט, כלומר **החכם הגדול אשר יהיה בינינו בזמננו**, וכמו שדרשו זכרונם לברכה (ראש השנה כ"ה ע"ב) "יפתח בדורו כשמואל בדורו", כלומר שמצוה עלינו לשמוע בקול יפתח בדורו, כמו לשמואל בדורו.

&& והעובר על זה ואינו שומע לעצת הגדולים שבדור בחכמת התורה בכל אשר יורו, מבטל עשה זה וענשו גדול מאד, שזהו העמוד החזק שהתורה נשענת בו... עכ"ל.

2) && וזה לשון ספר החינוך (במצוה תצו): ועל דרך האמת והשבח הגדול בזאת המצוה אמרו זכרונם לברכה (בספרי), "לא תסור ממנו ימין ושמאל", אפילו יאמרו לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין, לא תסור ממצותם. כלומר, **שאפילו יהיו הם טועים בדבר אחד מן הדברים, אין ראוי לנו לחלוק עליהם - אבל נעשה כטעותם, וטוב לסבול טעות אחד ויהיו הכל מסורים תחת דעתם הטוב תמיד**, ולא שיעשה כל אחד ואחד כפי דעתו, שבזה יהיה חורבן הדת... והפסד האומה לגמרי.

פרשת שלח לך

&& ומפני עניינים אלה, נמסרה כְּנַבְתִּי התורה אל חכמי ישראל... עכ"ל.

&& ספר 'החינוך' נותן לנו כאן חינוך גדול בכל מה שקשור "לדעת תורה" - והוא מגלה לנו מספר נקודות ברורות שאין עליהם עוררין, ונסכם אותם במילים ברורות:

&& (א) חובה להתכופף לדעת תורה של חכמי ישראל, מפני "שְׁכַנְבְּתִי התורה" נמסרה להם. && (ב) בכל דור ודור התורה נותנת סמכות וכוח הנהגה והכרעה לגדולי ישראל שבאותו הדור, ממש כמו שהתורה נתנה סמכות וכוח לנביאים הקדושים לפני אלפי שנים. מה שנקרא "יפתח בדורו, כשמואל בדורו".

&& (ג) המתעלם מדעת התורה של גדולי ישראל שבדורו מבטל מצות 'עשה' מהתורה, ועוקר "עמוד חזק שהתורה נשענת עליו" (כפי שהחינוך ניסח זאת לעיל).

&& (ד) גם אם גדולי ישראל טועים - מוטב שנעשה כטעותם ונהיה כפופים להם. מפני שמוטב שנעשה כמותם כל הזמן - ונהיה צודקים רוב ככל הפעמים, מאשר נעשה על פי דעתנו - ובקושי נקלע לאמת התורנית פה ושם, ונגיע לחורבן הדת ועקירת התורה.

&& למען העמקת ההבנה נצטט כאן קטע נוסף מהחינוך - אשר יעזור לנו לעכל היטב את העוצמה של גדולי ישראל, וזו לשונו הטהורה (מתורגם מארמית לעברית):

&& ועל דרך ענין זה... אפרש לך אגדה אחת בגמרא (ב"מ נ"ט ע"ב), לגבי אותו מעשה עם רבי אליעזר 'בתנורו של עכנאי', אגדה התמוהה עד מאוד.

&& הגמרא מספרת שם שרבי נתן פגש את אליהו הנביא ושאל אותו: מה עושה הקדוש ברוך הוא בזמן ששמע את חכמי ישראל מסרבים להיכנע 'לבית קול' שבקעה משמים ופסקה כנגדם? אמר לו אליהו, תִּיךְ הקדוש ברוך הוא ואמר "נצחוני בני", שהיה שמח הקדוש ברוך הוא על שהיו בניו הולכים בדרך התורה ובמצותה להטות אחרי רבים, ולא נכנעו לבת קול שבקעה משמים ופסקה כנגדם.

&& ומה שאמר הקדוש ברוך הוא "נצחוני בני", חלילה לפרש שחכמי ישראל ניצחו את הקדוש ברוך הוא, אלא הפירוש הוא כך.

&& במחלוקת ההלכתית שהייתה לרבי אליעזר עם חבריו, האמת הייתה עם רבי אליעזר - אלא שחבריו לא ירדו לסוף דעתו, ואפילו מהשמים יצאה 'בת קול' והכריזה שהלכה כמותו.

&& אך אף על פי כן, מחמת שחכמי ישראל לא הצליחו לרדת לעומק דבריו ופלפולו - הם פסקו כפי דעת תורתם והבנתם באותה סוגייה, כפי הדין התורני שבמקום שאין הסכמה במחלוקת - פוסקים כמו הרבים, אף על פי שיתכן שהאמת אינה כדברי הרבים - והם טועים בהלכה.

&& וזה מה שאמר הקדוש ברוך הוא "נצחוני בני". כלומר אף על פי שהאמת הצרופה היא כרבי אליעזר "והלכה כמותו", מכל מקום "הלכה למעשה" תהיה כמו חכמים, אפילו שהם נוטים מדרך האמת.

& מחמת הדין של "אחרי רבים להטות" שבאמצעותו הבורא נותן לחכמנו ז"ל סמכות וכוח להכתיב את ההלכה, והרי זה כאילו בעל האמת מנוצח.

&& (עכת"ד החינוך במצוה תצ"ו, ועיין עוד בסוגיית זקן ממרא ותחכים, והדברים עמוקים ודקים והנייר צר וקצר, ולכן נסתפק בזה). &

&& שורה תחתונה: חובתו של כל יהודי להתכופף לדעת התורה של גדולי ישראל, בין אם הוא מבין אותה ובין אם לאו, ואפילו אם נדמה לו שכל גדולי הדור טועים חלילה וכדומה - או שנראה לו שהם עושים תקנות מיותרות בכל מיני נושאים (כמו "פלאפון כשר", "אינטרנט סגור" בפיקוח נתיב, "הפרדה באוטובוס" - שנשים ישבו בחצי אחד וגברים בחצי השני, וכל מיני תקנות שנועדו לבצר את חומת הדת וניקיון המוח והדעת), גם אם האדם לא מבין את טעם התקנות הללו, אל לו להתנגח בדעת התורה של גדולי הדור - וכאן נמדד האדם. האם הוא מתכופף לדעת תורה רק בזמן שהוא מבין אותה, או שהוא נכנע לגדולי הדור - כל הזמן, שהרי התורה הסמיכה אותם להגדיר את "כְּנַבְּתִי התורה", ולקבוע את "ההלכה למעשה", כפי

פרשת שלח לך

שהחינוך פסק לנו.

&& האמת היא שנושא זה הוא אחד הנושאים הכי רגישים ביהדות - ולא לכולם יש את הזכות להבין את נחיצותו ועוצמתו. אך אם ספר 'החינוך' הגדיר זאת במילים "העמוד החזק שהתורה נשענת בו", מי יכול להקל בו ראש? מי מסוגל לשחק באש ולעגל פינות בדעת תורה - ובהוראות וסייגים שחוקקו גדולי ישראל? && אשרי המבין זאת וחי כך ומנתב את חייו על פי דעת תורה - בלי חיתוכים וקיצוצים וצנזורים, ענק האדם שמסוגל לחיות בתוך המסגרת של "עשה לך רב והסתלק מהספק", והוא מסוגל לכופף את עצמו "לאלוקים" - שציווה אותנו לשמוע לדעת תורה

&& אדם זה מרוויח בעולם הזה את הסגולה המפורסמת של "הנוטל עצה מתלמיד חכם - אינו נכשל" (שמות רבה פרשת שמות פרשה ג' ח'), ומהפירות הוא יטעם עוד בעולם הזה - באיכות שלום ביתו וחינוך ילדיו וסייעתא דשמיא שתלווה אותו בכל פינה, והקרן שמורה לו לנצח נצחים.

&& ומה שהכי חשוב, זה שהיהודי הזה משמח את השכינה בכל רגע!!! **האם יש משהו יותר מוצלח מזה?**